Gemeente
Geertruidenberg

Programma 1 Ruimte & Economie

1.1 Wat willen we bereiken?

1.1.1 Ruimte & Wonen

1. Omgevingswet

In 2027 stellen we het plan van aanpak op voor de herijking van de Omgevingsvisie (G-kracht). Grote opgaven als Powerport en Dijkversterking worden dan ook opgenomen. Deze visie vormt het fundament voor ons beleid en de vertaling daarvan in de uitvoering en de regels. We werken aan een betere samenhang tussen de beleidsonderwerpen binnen de fysieke leefomgeving. Door de nieuwe kennisinstrumenten van de Omgevingswet (Omgevingsvisie, Omgevingsprogramma en Omgevingsplan) te gebruiken en te verbinden met bestaande beleidsnota's bouwen we aan een samenhangend beleidshuis.

2. Ruimtelijke omgeving

We zetten de komende jaren nadrukkelijk in op het bevorderen van de beschikbaarheid, betaalbaarheid en kwaliteit van het woningaanbod in Geertruidenberg. Concreet wordt ingezet op de realisatie van 890 nieuwbouwwoningen tot 2030. Om dit te bereiken vindt herstructurering van binnenstedelijke gebieden plaats, maar worden ook inbreidings- en uitbreidingslocaties benut. Voor Raamsdonk bepalen we eerst de kaders en randvoorwaarden, zodat we regie voeren over de (woningbouw)ontwikkelingen binnen deze kern. In de kern Geertruidenberg faciliteren we de herontwikkeling van het gebied rondom het Schonckplein, zodat daar een levendige en fijne woon- en winkelomgeving ontstaat. Opgemerkt wordt dat we als gemeente vaak geen grondpositie hebben, waardoor we woningbouwprojecten alleen kunnen realiseren door initiatiefnemers vanaf de start proactief te adviseren en efficiënt door ruimtelijke procedures te begeleiden.

3. Creëren woonruimte naar behoefte

We creëren woonruimte op basis van demografische ontwikkelingen, woningbehoefte (met name lokaal), regionale afspraken, wettelijke taakstellingen en actuele ontwikkelingen op de woningmarkt.

We willen waar mogelijk meer woningen programmeren dan het regionale minimum, mits dit past binnen de draagkracht van gemeente en kernen. Naast nieuwbouw benutten we kansen voor binnenstedelijke verdichting, transformatie, herbestemming en beter gebruik van de bestaande woningvoorraad.

Bijzondere aandacht gaat uit naar jongeren, senioren, huishoudens met een middeninkomen en inwoners met een wettelijke of maatschappelijke huisvestingsvraag.

4. Verbeteren, bewaken en behouden van balans

We sturen op een evenwichtige woningvoorraad die aansluit bij verschillende inkomens, huishoudens en levensfasen.

De concrete programmering wordt onderbouwd vanuit actuele woningbehoefte, samenstelling van de bestaande voorraad, doelgroepen, betaalbaarheid en de gewenste balans per wijk en ontwikkeling. Waar de lokale opgave daarom vraagt, kan gemotiveerd maatwerk worden toegepast.

We besteden daarbij bijzondere aandacht aan doorstroming, passende huisvesting voor senioren en de verbinding tussen wonen en zorg.

5. Regie pakken op de woningmarkt

We willen eerder en scherper sturen op woningbouwontwikkelingen. Dat betekent minder achteraf toetsen en meer aan de voorkant afspraken maken over onder andere programma, doelgroep, betaalbaarheid en uitvoerbaarheid.

Daarbij beoordelen we ontwikkelingen niet alleen op aantallen en segmenten, maar op hun volkshuisvestelijke functie: welke behoefte wordt bediend, voor welke doelgroep, met welk woonproduct en tegen welke prijs, en hoe draagt de ontwikkeling bij aan doorstroming en de gewenste balans.

Het volkshuisvestingsprogramma wordt hiervoor een belangrijk gemeentelijk sturingsinstrument. Daarnaast bereiden we de huisvestingsverordening met urgentieregeling voor en onderzoeken we hoe lokale binding juridisch houdbaar kan worden toegepast. We willen meer bouwen voor onze eigen inwoners en maken daarover afspraken met ontwikkelende partijen.

6. Ontwikkelingen vinden plaats in samenspraak met inwoners en stakeholders

Inwoners en stakeholders worden vroegtijdig betrokken bij ontwikkelingen. De nota burgerparticipatie vormt daarbij het uitgangspunt.

De gemeente maakt vooraf duidelijk welke kaders vaststaan en waar ruimte bestaat voor participatie. Daarbij wegen we individuele belangen zorgvuldig af tegen het algemeen belang en communiceren we helder over gemaakte keuzes.

1.1.2 Openbare ruimte

Openbare ruimte

We streven naar een veilige, gezond en klimaatbestendige leefomgeving; een openbare ruimte waarin inwoners prettig kunnen verblijven en elkaar kunnen ontmoeten.

1.1.3 Leefbaarheid

1. Klimaatbestendige leefomgeving

We willen een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving die bestand is tegen de gevolgen van klimaatverandering. Daarom zetten we in op het beperken van wateroverlast, droogte, hitte en overstromingsrisico's. Tegelijkertijd verbeteren we de kwaliteit van de openbare ruimte door vergroening, waterbeheer en het versterken van de biodiversiteit.

2. Energietransitie

We werken binnen de wettelijke en financiële kaders aan een duurzaam en betrouwbaar energiesysteem dat bijdraagt aan de klimaatdoelen en voorbereid is op de toekomstige energiebehoefte. We stimuleren energiebesparing en verduurzaming en wegen bij de uitvoering nadrukkelijk de haalbaarheid en betaalbaarheid voor inwoners, ondernemers en gemeentelijke organisatie mee.

3. Afval en Circulariteit

De beschikbaarheid van grondstoffen staat wereldwijd onder druk. We gebruiken meer grondstoffen dan de aarde duurzaam kan leveren, terwijl de vraag naar materialen blijft toenemen. Om ook in de toekomst voldoende grondstoffen beschikbaar te houden, werkt Nederland toe naar een volledig circulaire economie in 2050. Als tussenstap is het landelijke doel om het gebruik van primaire grondstoffen in 2030 te halveren.

In een circulaire economie worden producten en materialen zo lang mogelijk hergebruikt en opnieuw ingezet als grondstof. Hierdoor neemt de afhankelijkheid van nieuwe grondstoffen af. Als gemeente vertalen wij de landelijke doelstellingen naar de lokale praktijk.

Een belangrijke voorwaarde voor een circulaire economie is het gescheiden inzamelen van grondstoffen van voldoende kwaliteit, zodat deze kunnen worden verwerkt tot nieuwe grondstoffen. De gemeenteraad heeft hier op 14 december 2023 de volgende gemeentelijke doelstellingen voor 2030 vastgesteld:

Doelstelling	Streefwaarde
Minder restafval	< 30 kg per inwoner per jaar
Meer en betere afvalscheiding	> 90%
Meer hergebruik van grondstoffen	> 60%

1.1.4 Economie & Toerisme

1. Sterk ondernemersklimaat

We creëren een dynamische en toekomstbestendige omgeving waarin nieuwe bedrijven zich willen vestigen en lokale ondernemers de ruimte krijgen om te groeien, te innoveren en duurzame waarde toe te voegen. We doen dit met al onze regionale verbanden en lokale stakeholders.

We stimuleren het ondernemerschap door startende ondernemers en zzp-ers toegang te bieden tot kennis, netwerken, huisvesting en ondersteuning, zodat zij kunnen groeien, innoveren en bijdragen aan de lokale economie.

2. Duurzame economie

We jagen de transitie aan naar een circulaire en klimaatneutrale economie in 2050 door innovatieve ondernemers de ruimte en netwerken te bieden om duurzame impact te maken.

3. Maritieme maakindustrie

We behouden en versterken onze bestaande maritieme maakindustrie en binnenvaartsector, terwijl we tegelijkertijd ruimte maken voor de werf van de toekomst door herhuisvesting naar een nieuw gebied dat optimaal is ingericht voor een schone, hoogwaardig gedigitaliseerde en toekomstbestendige maritieme sector.

4. Gastvrijheid

Wij versterken onze aantrekkingskracht door een gastvrije en inspirerende omgeving te bieden waarin bezoekers zich welkom voelen en actief bijdragen aan de lokale economie.

5. Cultuur

We koesteren ons culturele fundament en zetten dit in als verbindende kracht voor onze inwoners, als unieke trekpleister voor onze bezoekers en als basis voor cultuureducatie.

1.1.5 Openbare orde en veiligheid

1. Weerbaarheid

De gemeente staat voor een groeiende opgave op het gebied van veiligheid, weerbaarheid en crisisbeheersing. Ontwikkelingen zoals geopolitieke spanningen, hybride dreigingen (cyber, desinformatie), klimaatgerelateerde incidenten en mogelijke verstoringen van vitale infrastructuur maken dat gemeenten een steeds grotere rol hebben in de voorbereiding op en aanpak van crises. Dit vraagt om een gemeentelijke crisisorganisatie die vakbekwaam en voorbereid is op ontwrichtende scenario's, zoals grootschalige stroomuitval, uitval van digitale systemen, verstoringen in de drinkwatervoorziening en maatschappelijke ontwrichting.
Deze ontwikkeling binnen crisisbeheersing vraagt ook veel van onze inwoners. Daarom willen we de zelfredzaamheid van onze inwoners versterken door hen bewust te maken van de risico's en te informeren over wat zij zelf kunnen doen om beter voorbereid te zijn op dergelijke crises.

2. Ondermijning

Het is belangrijk dat de gemeentelijke organisatie, op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau weerbaar is tegen ondermijning en criminele activiteiten.
Daarnaast willen we ondermijnende structuren zoveel mogelijk verstoren.

3. Personen met onbegrepen gedrag

We helpen personen met onbegrepen gedrag in de bestaande samenwerkingsverbanden. Dit doen we om deze personen de hulp te bieden die zij nodig hebben en hiermee de impact op de omgeving te verminderen. We zijn daarbij wel zeer afhankelijk voor de partners in het sociale veld, met hun eigen knelpunten.

4. Jeugd

De gemeente zet zich actief in om jeugdoverlast tegen te gaan en te verminderen. De privacywetgeving is hierbij soms een knelpunt.

1.2 Wat gaan we daar voor doen?

1.2.1 Ruimte & Wonen

Omgevingswet

- We stellen het plan van aanpak op voor de herijking van de Omgevingsvisie
- We stellen een regelset voor het agrarisch grondgebied vast en maken een start met de regelsets ten aanzien van het centrum/ gemengd gebied binnen de gemeente
- Handhaving draagt direct bij aan een veilige gemeente. Het handhavingsniveau sluit momenteel onvoldoende aan op het bestaande beleid, dus gaan we dit beter in balans brengen.

Ruimtelijke omgeving

(Woningbouw)projecten zijn langdurige processen die meerdere jaren kunnen duren, waarin ze verschillende ontwikkelfasen doorlopen. Voor de belangrijkste projecten komen we in 2027 tot de volgende resultaten:

- We leggen het Ruimtelijk Raamwerk Raamsdonk in 2027 ter vaststelling voor aan het bestuur. Daarmee worden de kaders en randvoorwaarden voor toekomstige (woningbouw)ontwikkelingen in deze kern bepaald.

- We bieden de omgevingsplanwijzigingen voor de projecten Achter de Hoeven (180 woningen) en Landonk A+B (197 woningen) ter vaststelling voor aan de raad

- We behandelen de omgevingsvergunningsaanvragen voor Ravelijn (134 appartementen) en Zoutmanstraat fase 2 (21 woningen), zodat het project volgens planning kan worden gerealiseerd

- Vanuit onze gemeentelijke rol begeleiden we de uitvoering van de ontwikkelingen Oude Haven (43 appartementen en 9 woningen) en Barbeelweg (29 appartementen), zodat deze volgens planning kunnen worden gerealiseerd

- Bij het project Schonckplein is beoogd dat sloop en start bouw in 2027 plaatsvinden

- Zoutmanstraat fase 1 (29 appartementen en 8 woningen) wordt opgeleverd.

Woonruimte naar behoefte

- Actualiseren van de woningbouwprogrammering naar doelgroep, segment en uitvoerbaarheid.
- De woonbehoefte van jongeren nader in beeld brengen.
- Mogelijkheden voor binnenstedelijke verdichting, herbestemming en transformatie onderzoeken en benutten.
- Woningbouwlocaties nadrukkelijker koppelen aan doelgroep, prijsklasse en volkshuisvestelijke behoefte.
- Blijven sturen op kansrijke woningbouwlocaties en realisatie van de woningbouwprogrammering.

Balans in de woningvoorraad

- Bij nieuwe ontwikkelingen sturen op een evenwichtige verdeling tussen sociale huur, middenhuur, betaalbare koop en overige segmenten.
- Waar nodig gemotiveerd maatwerk toepassen.
- Doorstroming stimuleren door passende en levensloopgeschikte woningen mogelijk te maken.
- De woonzorgopgave verwerken in het volkshuisvestingsprogramma.
- Met Thuisvester prestatieafspraken maken over beschikbaarheid, betaalbaarheid, doorstroming en aandachtsgroepen.

Regie op de woningmarkt

We willen eerder en scherper sturen op woningbouwontwikkelingen. Dat betekent minder achteraf toetsen en meer aan de voorkant afspraken maken over onder andere programma, doelgroep, betaalbaarheid en uitvoerbaarheid.

Daarbij beoordelen we ontwikkelingen niet alleen op aantallen en segmenten, maar op hun volkshuisvestelijke functie: welke behoefte wordt bediend, voor welke doelgroep, met welk woonproduct en tegen welke prijs, en hoe draagt de ontwikkeling bij aan doorstroming en de gewenste balans.

Het volkshuisvestingsprogramma wordt hiervoor een belangrijk gemeentelijk sturingsinstrument. Daarnaast bereiden we de huisvestingsverordening met urgentieregeling voor en onderzoeken we hoe lokale binding juridisch houdbaar kan worden toegepast.

Inwoners en stakeholders

- De uitgangspunten van de nota burgerparticipatie toepassen.
- Het voeren van een omgevingsdialoog bij woningbouwontwikkelingen stimuleren.
- Vooraf duidelijk maken welke gemeentelijke kaders gelden en waarover participatie mogelijk is.
- Inwoners en maatschappelijke partners betrekken bij de bredere volkshuisvestelijke opgave.
- Raad en bestuur informeren over relevante ontwikkelingen, dilemma's en keuzes.

1.2.2 Openbare ruimte

Openbare ruimte

- De gemeentelijke aanpak voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) wordt voorgelegd aan de Gemeenteraad
- We stellen een baggerstrategie op voor de Donge en leggen deze voor aan de Gemeenteraad
- We starten met het implementeren van het DIOR. In de jaren 2027 – 2030 brengen we onze openbare ruimte op de beeldkwaliteitsniveaus zoals opgenomen in het DIOR
- We verbinden wegenonderhoud en herinrichting waar mogelijk aan maatregelen die de verkeersveiligheid verbeteren;
- We zetten in op het ontmoedigen van sluipverkeer en passen – waar passend – snelheidsremmende maatregelen en 30 km-zones toe.

1.2.3 Leefbaarheid

Klimaatbestendige leefomgeving

Vergroen- blauwen - Hittestress

- We vergroten het aandeel groen in de openbare ruimte om hittestress te beperken, de leefbaarheid te verbeteren en te voldoen aan de verplichtingen uit de Europese Natuurherstelwet voor het behoud en de uitbreiding van stedelijk groen en boomkroonbedekking.
- We voeren periodiek de wettelijk verplichte klimaat- en hittestresstesten uit en vertalen de uitkomsten naar maatregelen.
- Ecologisch beheer blijft het uitgangspunt. Tegelijk sturen we op een verzorgd en verkeersveilig straatbeeld en passen we het beheer gericht aan waar veiligheid, toegankelijkheid en uitstraling daarom vragen.

Vergroen- blauwen - water langer vasthouden

We geven uitvoering aan het Programma Stedelijk Water door bij herinrichting, onderhoud en gebiedsontwikkeling klimaatadaptieve maatregelen toe te passen, zoals het afkoppelen van regenwater, de aanleg van wadi's en waterbergende voorzieningen en het vergroten van de infiltratiecapaciteit van de bodem

Dijkversterkingen - Wilhelminakanaal, Amertak en de Donge (WAD)
We werken samen met Waterschap Brabantse Delta aan de voorbereiding en uitvoering van de dijkversterkingsprojecten WAD, GENDO en Bedijkte Maas om de waterveiligheid op lange termijn te waarborgen.

Energietransitie

Elektriciteit - opwek
We geven uitvoering aan de afspraken uit de Regionale Energiestrategie West-Brabant. De regionale opgave voor zonne-energie op land binnen Geertruidenberg is daarbij komen te vervallen vanwege de grote ruimtelijke impact van energie-infrastructuur binnen onze gemeente.

Elektriciteit - besparing

- We stimuleren energiebesparing bij inwoners en bieden ondersteuning via het energieloket.
- We maken jaarlijks prestatieafspraken met woningcorporatie Thuisvester over de verduurzaming van hun huurwoningvoorraad.
- We voldoen aan de wettelijke verduurzamingsverplichtingen voor gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed, waaronder energiebesparing, renovatie, energielabels, laadinfrastructuur en zonnepanelen, en werken toe naar een CO2-reductie van 95% en een volledig aardgasvrije gemeentelijke vastgoedportefeuille in 2050.

Elektriciteit - netcapaciteit

- We werken samen met TenneT en Enexis aan de uitbreiding en verzwaring van het elektriciteitsnet, waaronder de verzwaring van het 380 kV- en 150 kV-station in het Amergebied en de ontwikkeling van een nieuwe hoogspanningsverbinding richting Krimpen aan den IJssel of Crayestein.
- We werken samen met Enexis aan de versterking van het lokale elektriciteitsnet door nieuwe transformatorstations en andere netvoorzieningen te realiseren, werkzaamheden slim te combineren met projecten in de openbare ruimte en hierover een samenwerkingsovereenkomst af te sluiten.

Warmte - warmtetransitie en -voorziening

- We stellen een warmteprogramma en bijbehorende wijkuitvoeringsplannen op om invulling te geven aan de wettelijke opgave om de gebouwde omgeving uiterlijk in 2050 aardgasvrij te maken.
- We onderzoeken kansrijke duurzame warmtebronnen, waaronder het Amerwarmtenet, en bereiden ons voor op de aanvullende taken en bevoegdheden die voortvloeien uit de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw) en de Wet collectieve warmte (Wcw).

Warmte - besparing

- We ondersteunen inwoners bij het verduurzamen van hun woning met een isolatiesubsidie en duurzaamheidslening.
- We stellen een soortenmanagementplan op om woningisolatie mogelijk te maken en tegelijkertijd te voldoen aan de wettelijke verplichtingen voor soortenbescherming.

Mobiliteit

- We geven uitvoering aan de Regionale Aanpak Laadinfrastructuur (RAL) door de uitbreiding van de publieke laadinfrastructuur te faciliteren en de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van openbare laadvoorzieningen te bewaken.
- We actualiseren uiterlijk in 2027 de gemeentelijke laadvisie op basis van de verwachte toekomstige laadbehoefte.

Afval en Circulariteit

Circulariteit
Naast huishoudelijk afval ontstaat er ook afval bij bedrijven, scholen en andere maatschappelijke organisaties. Voor deze doelgroepen vervult de gemeente een stimulerende en verbindende rol. We ondersteunen organisaties bij de overgang naar een meer circulaire bedrijfsvoering en stimuleren initiatieven die bijdragen aan hergebruik, reparatie en het besparen van grondstoffen.

Om dit mogelijk te maken sluiten wij aan bij het Circulair Ambachtsnetwerk (CAN) De Meerwaarde, een regionale samenwerking met onder andere de gemeenten Oosterhout en MidZuid. Binnen dit netwerk werken we samen aan kennisuitwisseling, innovatieve projecten en de ontwikkeling van een regionale circulaire economie.

Huishoudelijke afval
Op het gebied van huishoudelijk afval werken we intensief samen met gemeenten in de regio. Deze samenwerking richt zich onder andere op de inzameling van afvalstromen, het beheer van de milieustraat en de verwerking van ingezamelde materialen.

Door gezamenlijk op te trekken, kunnen we efficiënter werken en de kwaliteit van ingezamelde grondstoffen verbeteren. Daarbij besteden we extra aandacht aan de kwaliteit van de PMD-stroom (plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drankkartons), zodat deze beter geschikt is voor recycling.

Voor de verwerking van afvalstromen zetten we in op regionale verwerkingscontracten met een goede prijs-kwaliteitverhouding. Waar mogelijk kiezen we voor hoogwaardige circulaire verwerkingsmethoden die bijdragen aan het behoud en hergebruik van grondstoffen.

Daarnaast volgen we ontwikkelingen binnen de afvalmarkt nauwgezet. Samen met regiogemeenten delen we kennis, ontwikkelen we pilotprojecten en spelen we tijdig in op veranderingen die gevolgen kunnen hebben voor onze dienstverlening en de kosten van afvalbeheer. Hiermee willen we de afvalstoffenheffing voor inwoners zo beheersbaar mogelijk houden.

1.2.4 Economie & Toerisme

- We stellen een brede economische visie 2040 op.
- We ontwikkelen een klimaatadaptatieprogramma voor bedrijven.
- Voor herhuisvesting van de maritieme maakindustrie stellen we een gebiedsvisie Uitbreiding Pontonnier vast.
- Het historische halvezolenlijntje maken we meer beleefbaar voor bezoekers en inwoners.
- We realiseren een landingsplaats Zuiderwaterlinie.

1.2.5 Openbare orde en veiligheid

Weerbaarheid

We zorgen voor een gemeentelijke crisisorganisatie die op orde is door vacatures in te vullen en de crisismedewerkers vakbekwaam te maken en te houden middels opleidingen, trainingen en oefeningen.
Onze inwoners maken we bewust van de risico's door gericht te communiceren over hoe zij zich kunnen voorbereiden. Hiervoor sluiten we ook aan bij landelijke en regionale campagnes.

Ondermijning

Met de Brabantse norm weerbare overheid hebben de Brabantse gemeenten één gezamenlijke aanpak tegen ondermijning opgesteld. In 2027 gaan we verder met het implementeren en borgen van deze geactualiseerde norm.

Daarnaast voeren we, middels het BIT (Baronie Interventieteam) en het GIT (Geertruidenberg Interventieteam) bestuurlijke controles uit met onze samenwerkingspartners gericht op de aanpak van ondermijning. Deze samenwerkingen zetten we in 2027 voort. Vanzelfsprekend zijn we ook zeer actief in RIEC-verband.

Personen met verward gedrag

De aanpak richt zich op het vroegtijdig signaleren van problemen, het bieden van passende hulp en het waarborgen van de veiligheid van zowel de betrokken persoon als de omgeving. Wanneer sprake is van acute situaties, werken de betrokken organisaties nauw samen om snel en adequaat op te treden. Door deze integrale samenwerking streeft de gemeente naar een balans tussen zorg, ondersteuning en openbare orde en veiligheid.

Jeugd

Met de lokale aanpak zet de gemeente zich in om jeugdoverlast te verminderen. Dit doet zij door samen te werken met jongerenwerkers, politie, handhaving, scholen, buurtbewoners en de jongeren zelf. Door jongeren aan te spreken op hun gedrag, preventieve activiteiten te organiseren en waar nodig handhavend op te treden, wil de gemeente overlast verminderen en de leefbaarheid en veiligheid in de wijken verbeteren. Echter de privacywetgeving is hierbij soms een knelpunt.

1.3 Wat mag het kosten

Specificatie taakvelden

TV.	Taakveld omschrijving	Beg. Na wijzig. 2026	V/N	Begroting 2027	V/N	Begroting 2028	V/N	Begroting 2029	V/N	Begroting 2030	V/N
Lasten Programma 1 Ruimte & Economie											
2.1	Verkeer en vervoer	7.805.000	N	4.255.000	N	4.650.000	N	5.230.000	N	5.503.000	N
2.2	Parkeren	5.000	N	5.000	N	6.000	N	6.000	N	6.000	N
2.3	Recreatieve havens	14.000	N	14.000	N	14.000	N	15.000	N	15.000	N
2.4	Economische havens en waterwegen	572.000	N	260.000	N	265.000	N	275.000	N	274.000	N
3.1	Economische ontwikkeling	507.000	N	538.000	N	498.000	N	488.000	N	458.000	N
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	58.000	N	62.000	N	62.000	N	62.000	N	62.000	N
3.4	Economische promotie	272.000	N	275.000	N	280.000	N	280.000	N	280.000	N
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.869.000	N	4.199.000	N	4.303.000	N	4.163.000	N	4.204.000	N
7.2	Riolering	2.436.000	N	2.681.000	N	2.673.000	N	2.752.000	N	2.741.000	N

7.3	Afval	2.980.000	N	2.969.000	N	3.043.000	N	3.150.000	N	3.172.000	N
7.4	Milieubeheer	3.337.000	N	2.646.000	N	2.596.000	N	2.596.000	N	2.573.000	N
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	120.000	N	148.000	N	88.000	N	89.000	N	81.000	N
8.1	Ruimte en leefomgeving	929.000	N	915.000	N	905.000	N	905.000	N	905.000	N
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.925.000	N	6.358.000	N	6.225.000	N	1.535.000	N	1.537.000	N
8.3	Wonen en bouwen	928.000	N	947.000	N	994.000	N	1.024.000	N	1.022.000	N
Totaal lasten		**28.760.000**	**N**	**26.272.000**	**N**	**26.601.000**	**N**	**22.569.000**	**N**	**22.832.000**	**N**
Baten Programma 1 Ruimte & Economie											
2.1	Verkeer en vervoer	4.735.000	V	369.000	V	369.000	V	369.000	V	369.000	V
2.2	Parkeren	5.000	V	5.000	V	5.000	V	5.000	V	5.000	V
2.3	Recreatieve havens	18.000	V	18.000	V	18.000	V	19.000	V	19.000	V
2.4	Economische havens en waterwegen	80.000	V	87.000	V	88.000	V	89.000	V	90.000	V
3.1	Economische ontwikkeling	2.000	V	2.000	V	2.000	V	2.000	V	2.000	V
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	8.000	V	8.000	V	8.000	V	8.000	V	8.000	V
3.4	Economische promotie	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	21.053.000	V	969.000	V	969.000	V	969.000	V	969.000	V
7.2	Riolering	3.015.000	V	3.253.000	V	3.272.000	V	3.363.000	V	3.363.000	V
7.3	Afval	3.240.000	V	3.611.000	V	3.698.000	V	3.815.000	V	3.841.000	V
7.4	Milieubeheer	470.000	V	310.000	V	310.000	V	310.000	V	287.000	V
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	50.000	V	50.000	V	50.000	V	50.000	V	50.000	V
8.1	Ruimte en leefomgeving	182.000	V	25.000	-	25.000	-	25.000	-	25.000	-
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.935.000	V	6.350.000	V	6.210.000	V	1.509.000	V	1.509.000	V
8.3	Wonen en bouwen	1.165.000	V	1.015.000	V	1.015.000	V	1.015.000	V	1.015.000	V
Totaal baten		**38.957.000**	**V**	**16.071.000**	**V**	**16.039.000**	**V**	**11.547.000**	**V**	**11.551.000**	**V**
Reserves											
0.10	Mutaties reserves lasten	20.920.000	N	17.000	N	17.000	N	5.000	N	5.000	N
0.10	Mutaties reserves baten	1.348.000	V	308.000	V	304.000	V	304.000	V	304.000	V
Totaal reserves		**19.572.000**	**N**	**-291.000**	**V**	**-288.000**	**V**	**-299.000**	**V**	**-299.000**	**V**
Saldo baten en lasten inclusief reserves		**9.374.000**	**N**	**9.910.000**	**N**	**10.274.000**	**N**	**10.723.000**	**N**	**10.982.000**	**N**

Toelichtingen verschillen > € 25.000

Budgetmutaties welke budgettair neutraal zijn en / of van administratieve aard, worden niet separaat toegelicht tenzij van politiek bestuurlijke importantie. Als gevolg van doorschuiven / vertraging van lopende investeringen ontstaan er eveneens mutaties op de begrote afschrijvingen en rente (de kapitaallasten). De mutaties in de kapitaallasten tezamen met de interne doorbelasting van de ambtelijke uren worden toegerekend aan de opgavemutaties < € 25.000.

Lasten

Taakveld	Omschrijving	2027	V/N	2028	V/N	2029	V/N	2030	V/N
2.1	**Wegen, straten en pleinen** Gezien de historische kostenontwikkeling van schades en vernielingen moeten de kosten daaruit hoger worden geraamd. Het verhaal van de schades en vernielingen, de opbrengst, wordt evenzo verhoogd, maar blijft achter op de kosten van het herstel.	44.000	N	44.000	N	44.000	N	44.000	N
2.1	**Maaien bermen** De financiële bijstelling houdt verband met de actualisatie van het areaal maaibeheer en de verdere implementatie van beheermaatregelen gericht op ecologisch maaibeheer en soortenbescherming. Tevens is, conform de contractuele verplichtingen, een indexering van 3,5% verwerkt.	55.000	N	55.000	N	55.000	N	55.000	N
2.1	**Verkeerszaken** Vanuit de verwachting dat het project voor de A27 nog doorloopt tot en met 2030 worden de kosten van de projectleider meerjarig opgevoerd. Onder de werkzaamheden valt de komende jaren de landschappelijke inpassing die begeleid moet worden, waaronder de overdracht van het areaal	145.000	N	145.000	N	145.000	N	145.000	N

	en de daaruit voortvloeiende afspraken, de uitvoering van de herinrichting van het Lint en de consequenties van de fasering A27. Omdat deze inzet eindig en niet structureel is worden deze kosten, zoals eerder is besloten, vanuit de vrije algemene reserve gedekt.								
2.1	**Verkeerszaken** Binnen de gemeente Geertruidenberg is momenteel geen sprake van actief bordenbeheer en bordenmateriaalbeheer. Daarnaast ontbreekt een actueel en volledig inzicht in de kwaliteit en staat van de bestaande bebording. Hierdoor is onvoldoende geborgd dat de verkeersbebording voldoet aan de geldende wet- en regelgeving en richtlijnen (zoals CROW-publicaties). Ook bestaat het risico dat ontbrekende, verouderde of beschadigde borden niet tijdig worden gesignaleerd en hersteld. Door het inzetten van Obsurv en planmatig beheer wordt echter voorkomen dat sprake is van ad-hoc vervangingen en achterstallig onderhoud. Dit leidt op termijn tot een efficiënter gebruik van middelen en betere voorspelbaarheid van de kosten. Hiervoor is in 2027 aanvullend budget benodigd.	60.000	N	5.000	N	5.000	N	5.000	N
2.4	**Sloten / waterlossingen** De financiële bijstelling vloeit voort uit de inzet op biodiversiteit, soortenbescherming en het behoud van een gezonde waterkwaliteit in gemeentelijke vijvers. Onderdeel hiervan is het verwijderen van groenafval uit het watersysteem, waarmee wordt bijgedragen aan een evenwichtige ecologische situatie en gunstige leefomstandigheden voor vissen en andere waterdieren.	32.000	N	32.000	N	32.000	N	32.000	N
3.1	**Economisch beleid** Voor de ontwikkeling van een langetermijnvisie economie en toerisme (2040), gericht op het versterken van het vestigingsklimaat en de economische ambities van de gemeente voor de komende jaren.	40.000	N	0	V	0	V	0	V
3.1	**Economisch beleid** Ontwikkelen van een programma gericht op het stimuleren van vergroenen van bedrijven(terreinen).	10.000	N	10.000	N	0	V	0	V
3.1	**Economisch beleid** Projectenbudget om uitvoering te geven aan toeristische projecten waaronder de Halvezolenlijn.	30.000	N	30.000	N	30.000	N	0	V
5.7	**Plantsoenen en parken** De financiële bijstelling houdt verband met de actualisatie van het areaal voor het onderhoud van beplantingen. Naar aanleiding hiervan zijn de contractafspraken voor de uitvoering van deze werkzaamheden geactualiseerd.	142.000	N	142.000	N	142.000	N	142.000	N
5.7	**Plantsoenen en parken** De financiële bijstelling houdt verband met de actualisatie van het areaal maaibeheer en de verdere implementatie van beheermaatregelen gericht op ecologisch maaibeheer en soortenbescherming. Tevens is, conform de contractuele verplichtingen, een indexering van 3,5% verwerkt.	55.000	N	55.000	N	55.000	N	55.000	N
5.7	**Plantsoenen en parken** De financiële bijstelling houdt verband met hogere inkoopkosten voor beheer- en onderhoudswerkzaamheden. Daarnaast is een lokale ondernemer gecontracteerd voor ondersteuning van de buitendienst, waardoor de gemeente haar slagkracht bij calamiteiten, zoals stormschade, kan vergroten.	30.000	N	30.000	N	30.000	N	30.000	N
5.7	**Plantsoenen en parken** De financiële bijstelling houdt verband met de vervanging van verouderde gemeentelijke beplantingen. Hierbij wordt naast de technische noodzaak ook rekening gehouden met actuele beleidsdoelen, beheereisen en de behoeften van inwoners.	50.000	N	100.000	N	100.000	N	100.000	N
5.7	**Plantsoenen en parken** De financiële bijstelling houdt verband met de beheeropgave van het gemeentelijke bomenbestand van circa 17.500 bomen. Een aanzienlijk deel van de bomen vraagt om aanvullende beheermaatregelen vanwege de conditie, terwijl ook rekening wordt gehouden met de jaarlijkse uitval van bomen door ongunstige groeiomstandigheden en de daaruit voortvloeiende vervangingsopgave.	55.000	N	205.000	N	205.000	N	205.000	N
5.7	**Plantsoenen en parken** De financiële bijstelling vloeit voort uit de groeiende inzet die noodzakelijk is voor de beheersing van invasieve exoten. Door	45.000	N	45.000	N	45.000	N	45.000	N

	de toenemende verspreiding van deze soorten nemen de uitvoeringskosten toe. De bestrijding draagt bij aan het beschermen van biodiversiteit en het voorkomen van verdere aantasting van ecosystemen, conform landelijke en provinciale beleidsdoelen.								
5.7	**Plantsoenen en parken** De financiële opgave vloeit voort uit de behoefte om het groenbeleid te actualiseren in het licht van de Omgevingswet en de ambities uit het coalitieakkoord. Hiermee wordt invulling gegeven aan een toekomstbestendig beleidskader voor de inrichting, het beheer en de ontwikkeling van de groene leefomgeving.	135.000	N	35.000	N	0	V	0	V
5.7	**Plantsoenen en parken** De financiële bijstelling vloeit voort uit de noodzaak om de beheerdata van het gemeentelijk groen- en bomenbestand structureel op orde te houden. Na afronding van de areaalinventarisatie is voor een tijdelijke periode specialistische expertise benodigd om de gegevenskwaliteit en het beheerproces te borgen.	63.000	N	25.000	N	25.000	N	25.000	N
5.7	**Dierenparken** Het beheer en onderhoud van het dierenpark is ondergebracht bij MidZuid om te kunnen voldoen aan de toenemende eisen die worden gesteld aan dierverzorging, dierenwelzijn en beheer. De benodigde specialistische kennis en continuïteit maken een professionele organisatie van deze werkzaamheden wenselijk. Hierdoor is het beheer minder afhankelijk geworden van vrijwillige inzet dan in het verleden het geval was.	32.000	N	0	V	0	V	0	V
5.7	**Powerport Geertruidenberg - Regiofonds Net op Zee** Betreft personeelskosten direct te verbinden aan de gebiedsinvesteringen Nederwiek 3 (HVP) voor de leefbaarheidsprojecten.	155.000	N	155.000	N	0	V	0	V
5.7	**Uitvoeringkosten Powerport (buiten HVP)** Vanaf juli 2026 zijn er nog geen harde afspraken over de financiering van team Powerport. De onderhandelingen hierover lopen nog. Vooralsnog gaan we uit ervanuit dat de afspraken tot juli 2026 ook daarna gaan gelden. Daarom begroten we budgetneutraal de inkomsten en uitgaven van Powerport.	101.000	N	101.000	N	101.000	N	101.000	N
5.7	**Uitvoeringkosten Powerport (buiten HVP)** Met de partners aan de ontwerptafel Powerport hebben we afgesproken dat 1/9e deel van de proceskosten door Geertruidenberg wordt betaald. Tot 1-1-2027 zijn deze gedekt. De onderhandelingen voor de periode daarna en de verdeling na 2026 lopen nog. We reserveren hier 50.000 euro per jaar voor.	50.000	N	50.000	N	50.000	N	50.000	N
5.7	**Uitvoeringkosten Powerport (buiten HVP)** Vanaf 2027 is geen werkbudget voorzien voor het team Powerport. De onderhandelingen over o.a. de personeelskosten en teamkosten lopen nog. We reserveren hiervoor 50.000 euro per jaar.	50.000	N	50.000	N	50.000	N	50.000	N
5.7	**Uitvoeringkosten Powerport (buiten HVP)** Vanaf juli 2026 zijn er nog geen harde afspraken over de financiering van team Powerport. De onderhandelingen hierover lopen nog. Vooralsnog gaan we uit ervanuit dat de afspraken tot juli 2026 ook daarna gaan gelden. Daarom begroten we budgetneutraal de inkomsten en uitgaven van Powerport.	754.000	N	754.000	N	754.000	N	754.000	N
7.2	**Riolering algemeen** Voor een betrouwbare analyse van het stedelijk watersysteem is het noodzakelijk de kwaliteit van de basisgegevens op orde te brengen (systeemoverzicht stedelijk water). Dit voorkomt dat besluiten en investeringen worden gebaseerd op onjuiste modelberekeningen en zorgt voor een solide onderbouwing van toekomstige maatregelen.	75.000	N	0	V	0	V	0	V
7.2	**Riolering algemeen** Dit betreft het budget voor de afweegnotitie afkoppelen hemelwater voor een totaalbedrag van € 75.000, welke vanwege andere prioritering naar verwachting in het 2e halfjaar 2026 wordt opgepakt met uitloop tot in 2027.	40.000	N	0	V	0	V	0	V
7.2	**Riolering algemeen** In samenhang met bovenstaande regel heeft ook de uitwerking van de keuze uit de afweegnotitie een andere prioritering gekregen en wordt evenzo naar verwachting in het 2e halfjaar	50.000	N	0	V	0	V	0	V

	2026 opgepakt met uitloop tot in 2027. Hiervoor was eerder nog geen budget aangevraagd.								
7.2	**Riolering algemeen** Omdat de kosten voor het Programma Stedelijk Water in 2028 verwacht worden, zijn de kosten die in 2027 en 2029 waren opgenomen volledig overgeheveld naar het jaar 2028.	40.000	V	80.000	N	40.000	V	40.000	V
7.2	**Riolering algemeen** Als gevolg van de te verwachten extra kosten die voortvloeien uit de ontwikkelingen op het gebied van hemelwater, baggeren en riolering is een stelpost opgenomen welke nodig wordt geacht als aanvullende storting in de voorziening riolering.	155.000	N	137.000	N	42.000	N	69.000	N
7.3	**Afvalverwijdering huisvuil** Toename transport en verwerkingskosten door hogere tarieven en CO2-heffing op restafval.	29.000	N	94.000	N	134.000	N	159.000	N
7.3	**Afvalverwijdering milieustraat** Toename transport en verwerkingskosten door hogere tarieven. Indexatie en prijscorrectie n.a.v. nieuwe overeenkomst in 2026 en gestegen brandstof- en energieprijzen. Vanaf 1 januari gaan we een nieuwe regionale overeenkomst aan. Verwachting is dat tarieven gunstiger gaan uitvallen dan de huidige tarieven. Deze verwachting is nog niet verwerkt in deze meerjarenbegroting.	52.000	N	52.000	N	52.000	N	52.000	N
7.4	**VTH taken** De kaderrichtlijn water (KRW) is een verplicht onderdeel binnen dit taakveld. Vanuit de kaderbrief 2027 van de OMWB blijkt dat deze kosten moeten worden opgehoogd.	43.000	N	43.000	N	43.000	N	43.000	N
7.4	**Algemeen Milieu** Door een administratieve fout is het budget voor 2027 op € 0 gesteld, dit had € 30.000 moeten zijn; voor de overige jaren is de raming juist verwerkt.	30.000	N	0	V	0	V	0	V
7.4	**SPUK Lokale Aanpak Isolatie** De ontvangen SPUK-middelen zijn beschikbaar tot en met 2028, met de mogelijkheid tot verlenging tot en met 2030 na instemming van het college. De exacte jaarlijkse besteding is nog niet nader uitgewerkt; de uitgaven worden daarom indicatief verspreid over de betreffende jaren in de begroting opgenomen.	300.000	N	300.000	N	300.000	N	277.000	N
7.5	**Algemene begraafplaatsen** Er is gebrek aan een toekomstvisie en beleid op de begraafplaatsen. Er is geen ambtelijk beleidsverantwoordelijke, waardoor er een externe partij gevraagd gaat worden om een toekomstvisie voor alle begraafplaatsen te maken.	60.000	N	0	V	0	V	0	V
8.1	**Ruimtelijke projecten** Vanuit de te ontwikkelingen worden vanaf 2026 jaarlijks planontwikkelingskosten geraamd. Deze worden gedekt uit de daarvoor beschikbaar te komen middelen, zie ook regel hieronder.	25.000	N	25.000	N	25.000	N	25.000	N
8.2	**Grex Achter de Hoeven** Administratieve correctie in verband met een juiste verwerking van de kapitaallasten.	27.000	N	15.000	V	0	V	0	V
8.3	**Volkshuisvesting** Budgetverhoging is noodzakelijk om te voldoen aan de nieuwe wettelijke verplichtingen uit o.a. de Wet versterking regie volkshuisvesting, waaronder het opstellen van het volkshuisvestelijk programma, het actualiseren van de huisvestingsverordening, het uitvoeren van de verplichte urgentieregeling en het laten uitvoeren van benodigde onderzoeken.	37.000	N	37.000	N	37.000	N	37.000	N
8.3	**Volkshuisvesting** Naar verwachting kunnen de advieskosten voor volkshuisvesting gedekt worden vanuit daarvoor beschikbaar te komen middelen. Om die reden worden de opgevoerde kosten budgettair neutraal opgenomen.	50.000	V	50.000	V	50.000	V	50.000	V
8.3	**G.geb. Burggravelaan 3 Kinderboerderij** Dit betreft de geraamde kosten voor de ontwikkeling van de Kromme Akker tot huis van de wijk en onderdeel van de buurthuisfunctie. Hieronder vallen de benodigde kosten voor ontwikkeling, sociaal beheer, ondersteuning van vrijwilligers, activiteiten en communicatie. De kosten vallen naar verwachting in 2027 en 2028. Vanaf halverwege 2028 is rekening gehouden met structurele uitvoeringskosten van € 85.000.	100.000	N	143.000	N	85.000	N	85.000	N

	Kapitaallasten op investeringen Dit betreffen de financiële effecten vanuit het actualiseren van de (toekomstige) investeringen en de renteomslag. In dit programma heeft dat per saldo met name een voordelig effect op de eerste twee begrotingsjaren en een nadelig effect op de laatste twee begrotingsjaren.	786.000	V	324.000	V	303.000	N	362.000	N
	Saldo van de opgavemutaties > 25.000	**796.000**	**V**	**349.000**	**V**	**60.000**	**V**	**90.000**	**V**
	Saldo van de opgavemutaties < 25.000	**3.076.000**	**N**	**2.939.000**	**N**	**2.859.000**	**N**	**2.947.000**	**N**
	Totaal Saldo	**2.280.000**	**N**	**2.590.000**	**N**	**2.799.000**	**N**	**2.857.000**	**N**

Baten

Taakveld	Omschrijving	2027	V/N	2028	V/N	2029	V/N	2030	V/N
0.1	**Mutaties reserves opgave 1 Leefbaarheid** Vanuit de verwachting dat het project voor de A27 nog doorloopt worden de kosten van de projectleider nogmaals opgevoerd, waarvoor dekking vanuit de vrije algemene reserve plaatsvindt.	145.000	V	145.000	V	145.000	V	145.000	V
5.7	**Uitvoeringkosten Powerport (buiten HVP)** Vanaf juli 2026 zijn er nog geen harde afspraken over de financiering van team Powerport. De onderhandelingen hierover lopen nog. Vooralsnog gaan we uit ervanuit dat de afspraken tot juli 2026 ook daarna gaan gelden. Daarom begroten we budgetneutraal de inkomsten en uitgaven van Powerport.	955.000	V	955.000	V	955.000	V	955.000	V
7.2	**Rioolheffing** De opbrengsten uit rioolheffing stijgen enerzijds vanuit autonome ontwikkelingen, evenals door het toepassen van een indexatie van 5%.	416.000	V	416.000	V	416.000	V	416.000	V
7.3	**Afvalverwijdering huisvuil** De marktprijs voor oud-papier is lager dan verwacht. Wij ontvangen een maandelijks vastgestelde marktprijs voor het ingezamelde oud-papier, welke de eerste maanden van 2026 achterblijft bij de verwachtingen.	30.000	N	30.000	N	30.000	N	30.000	N
7.3	**Afvalverwijdering huisvuil** De kwaliteit van het ingezameld PMD is laag, met als gevolg dat we een lagere vergoeding krijgen voor het ingezamelde PMD. Dit is een direct gevolg van een nieuwe overeenkomst met een gewijzigde vergoedingen-systematiek, welke we hebben moeten afsluiten met Verpact.	45.000	N	45.000	N	45.000	N	45.000	N
7.3	**Afvalverwijdering Beleid en Algemeen** Alle mutaties in de ramingen van de afvalstoffenheffing worden geëgaliseerd via de voorziening. Met name de verwachte (hogere opbrengst van de vaste heffing leidt tot een hogere storting in de voorziening. Deze is noodzakelijk om weer te komen tot een gezonde stand van de voorziening afvalstoffenheffing.	194.000	V	271.000	V	319.000	V	349.000	V
7.3	**Afvalverwijdering Beleid en Algemeen** Voor een gezonde gesloten financieringssysteem van de afvalstoffen is een structureel hogere storting in de voorziening afvalstoffenheffing noodzakelijk, om met name de te verwachten kostenontwikkeling de komende jaren te kunnen blijven dekken. Deze aanvullende storting in de voorziening is mogelijk vanuit het verhogen van de opbrengsten uit afvalstoffenheffing (zie ook regel hieronder).	436.000	N	436.000	N	436.000	N	436.000	N
7.3	**Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten** Voor een gezonde gesloten financieringssysteem van de afvalstoffen is een structureel hogere opbrengst uit afvalstoffenheffing noodzakelijk, om met name de te verwachten kostenontwikkeling de komende jaren te kunnen blijven dekken (zie ook regel hierboven).	436.000	V	436.000	V	436.000	V	436.000	V
7.4	**SPUK Lokale Aanpak Isolatie** Er worden geen nieuwe SPUK-middelen meer ontvangen. Het resterende budget blijft beschikbaar en kan jaarlijks worden overgeheveld. Voorgesteld wordt om de geraamde inkomsten en uitgaven per jaar aan elkaar gelijk te stellen, zodat het budgettair neutraal wordt verwerkt	300.000	V	300.000	V	300.000	V	277.000	V
8.2	**Grex Achter de Hoeven** Administratieve correctie in verband met een juiste verwerking van de kapitaallasten.	15.000	V	26.000	N	0	V	0	V
8.3	**Omgevingsvergunning** De eerdere raming van opbrengsten uit leges	250.000	N	250.000	N	250.000	N	250.000	N

	omgevingsvergunningen is niet realistisch gebleken; de doorlooptijd van vergunningsprocedures voor grotere projecten is langer dan voorzien, waardoor opbrengsten naar verwachting lager zullen uitvallen.								
8.3	**Omgevingsvergunning** Er is een mogelijkheid om staffels in te voeren voor de heffing van leges op omgevingsvergunningen. De verwachting is dat hiermee meer opbrengsten worden gerealiseerd vanuit grotere projecten.	100.000	V	100.000	V	100.000	V	100.000	V
	Saldo van de opgavemutaties > 25.000	**2.561.000**	**V**	**2.623.000**	**V**	**2.671.000**	**V**	**2.678.000**	**V**
	Saldo van de opgavemutaties < 25.000	**761.000**	**N**	**787.000**	**N**	**761.000**	**N**	**761.000**	**N**
	Totaal Saldo	**1.800.000**	**V**	**1.836.000**	**V**	**1.910.000**	**V**	**1.917.000**	**V**